

Ford Madox Ford

Az utolsó angol
úriember

III.

TÚL MINDENEN...

lazi
KÖNYVKIADÓ
Szeged

Első fejezet

Lasan, az elviselhetetlen zajban, mely részint az utcáról, részint a fülsiketítően visszhangzó iskolaudvarról jutott el hozzá, Valentine számára a telefon, miként évekkorábban, ismét természetfeletti rekvizitumává lett a kifürkészhetetlen sorsnak.

Lelkén enyhe nyugtalanság vett erőt, mivel a telefon valamely felfoghatatlan okból a tágas aula egyik sarkában kapott helyet, teljesen védtelenül, és miután az aggóató várakozás pillanatában nagy sürgősen behívták az aszfaltozott iskolaudvarról – ahol csak nehezen sikerült a felügyelete alatt felsorakozott és szinte elektromos feszültségtől szikrázó leányokat valamelyest megregulázni –, hirtelen egy félig-meddig ismerősnek tűnő hang teljességgel érthetetlen szavai zúdultak rá. Épp egy mondat kellős közepébe csöppent:

– ...hogY valószínűleg be kellene záratni, ami neked bizonyára nem tetszene! – Eztán a zaj ismét felerősödött, és a hang már nem volt hallható.

Tulajdonképpen, gondolta, ebben a percben az egész világot be kellene záratni. És tudta jól, hogy ez órá ugyanúgy igaz, mint bárki másra. De olyan férfirokona, akire ez a megállapítás vonatkozhatna, nem létezett. Esetleg az öccse? Hiszen ő egy aknászhajón szolgál. És a hajó jelenleg egy kikötőben rostokol. Igen... végre biztonságban! Aztán meg ott van még az a nagy-nagybácsija, akivel személyesen soha nem is találkozott. Valahol káplán... Herefordban? Exeterben?... Valahol... Az imént valóban a „biztonság” szó villant át az agyán? Szinte megremegett a boldogságtól!

– Itt Valentine Wannop! – szólt bele a beszélőbe. – Ennek az iskolának a testnevelő tanára vagyok. Halló?

Feltétlenül normális benyomást kell keltenie... legalábbis a hangjának mindenképpen!

A hang a telefonban, amelyre, legnagyobb meglepetésére, bármilyen bosszantó, csak hellyel-közzel emlékezett, most folytatta az értelmetlenségek áradatát. Úgy tűnt, mintha egy barlangból beszélne valaki, aki nagy sietségében az „sz” hangokat élesen, agresszív sziszegéssel ejti.

– Ráadásul a bátyjának tüdőgyulladásra van, így az ő szerepe sem tudná most gondját viselni...

A hang beleveszett a zajba, majd egy mondat erejéig megint visszatért:

– Állítólag most jóban vannak!

De aztán visítózó iskolás lányok hangtengerébe és gyári szirénák üvöltő óceánjába süllyedt, melyet gyors egymásutánban számtalan robbanás kísért. Honnan a bánatból szereztek robbanóanyagot e külvárosi kerület lakói, ahol az iskola állt? És egyébként is: hogy volt kedvük ilyen elképesztő ricsajt csapni? Ezeknek a fakóbarna viskókban lakó, szürke emberkékek. Egyáltalán nem úgy festenek, mint egy uralkodó nép tagjai.

Ismét megszólalt a hang a telefonban: megvetően sziszegte, hogy a portás szerint nincs semmilyen bútora, és hogy őt mintha meg sem ismerte volna... Valószínűtlennek hangzó közlések voltak ezek, melyeket a külső zajok nagyrészt elnyomtak, s melyek oly módon hagyták el a beszélő száját, ami arra engedett következtetni, hogy az elhangzottak mögött húzódó szándék a fájdalomokozás lehet.

Mégis képtelenség volt nem derűvel reagálni rá. Ott, sok-sok mérföldre innét, eszerint minden bizonnyal aláírták... néhány perccel ezelőtt. Lelki szemei előtt látta is, amint a végtelen hosszan felsorakozott ágyúk még egy utolsó lövést leadnak.

– Fogalmam sincs! – üvöltötte Valentine Wannop a beszélőbe –, hogy kicsoda maga, és mit akar!

Erre egy titulus volt a válasz: Lady Valaki... Talán Blastus... vagy ilyesmi. Lehet, hogy ennek az ünnepnapnak a tiszteletére az igazgatóságból az egyik hölgy valamilyen sportrendezvényt szeretne látni, morfondírozott Valentine. Az egyikük valóban állandóan leste az alkalmat, hogy mit lehetne megünnepelni az iskolában. Bizonyára az igazgatónő, aki nem volt teljesen híján a humorérzéknek, ezt a nemes hölgyet, miután vagy fél órán át türelmesen hallgatta, Valentine Wannophoz irányította. És az igazgatóasszony bizonyára leküldött valakit az iskolaudvarra, ahol mindenki lélegzetvisszafojtva áll, közölni Valentine Wannoppal, hogy egy olyan hölgy van a vonalban, akit (legalábbis Miss Wanostrocht, az említett igazgatónő megítélése szerint) Miss Wannopnak feltétlenül végig kell hallgatnia... Ez pedig azt jelenti, hogy Miss Wanostrochtnak értenie kellett, amit ez a beazonosíthatatlan hölgy mondott. Persze az jó tíz perccel ezelőtt volt... amikor még nem zendítettek rá az ágyúk és a szirénák, vagy microdák... „Nincs semmilyen bútor... Mintha meg sem ismerte volna a portást... Be kellene záratni!...” Valentine elméje kapitulált az információk előtt, melyeket Lady (egyelőre) Blastustól kapott. Hirtelen arra gondolt, a hölgy talán a nyugalmazott kiképző őrmester sorsa miatt aggódik, aki még az előtt állt az iskola alkalmazásában, hogy őt, Valentine-t szerződtették testnevelő tanárnak. Elképzelte a fekete szolgálati egyenruháján rendszalagokat viselő, tiszteletre méltó, motyogó úriembert. Valószínűleg valamelyik öregek otthonában kapott helyet. Az igazgatóság jóvoltából. A bútorait pedig bizonyára zálogba adta...

Valentine Wannop érezte, amint előnti a pír. Valóban, mint ha szikrát hányt volna a szeme. Ez lett volna az a pillanat?

Azt sem tudta, hogy mindaz, amit most hallott, ágyúlövések, a légierő fegyvereinek zaja vagy szirénák visítása volt. A lárma – bármi is lett légyen a forrása – akkor hágott a tetőfokára, amikor ő az iskolaudvarról a tanteremig vezető földalatti folyosón haladt, hogy fogadja ezt a gonosz telefonhívást. Vagyis magát a hangot nem hallotta tisztán. Lemaradt

hát arról a hangról, amelyre a világ évek óta, egy egész emberöltő óta várt. Egy örökkévalóság óta. Igen, elmulasztotta. Amikor elindult az udvarról, még síri csend volt. Mindenki várt: a lányok közben a cipőjük gumitalpát dörzsölték a bokájukhoz...

Vagyis... hátralévő életében soha nem emlékezhet vissza majd arra a boldogságra, amely millió és millió várakozó szívet dobogtatott meg akkor... Rajta kívül nem lesz senki, aki ne tudna visszaemlékezni erre... A szívek bizonyára úgy rándultak össze, mintha beléjük döftek volna valamit, s az emberek úgy kapkodtak levegő után, mintha tüzet nyeltek volna!... Mostanra mindez elmúlt már. Összeszedték magukat, és olyan helyzetbe kerültek, olyan körülmények közé, melyek bizonyos dolgokat bizonyos módon befolyásolhatnak...

Eszébe ötlött, hogy a feltételezett egykori kiképző őrmesternek volt egy bátyja is, aki tüdőgyulladást kapott, ezért az illető szeretője éppen nem áll rendelkezésre...

Már majdnem kicsúszott a száján, hogy „Ez az én formám!”, amikor jókedvűen belegondolt, hogy egyáltalán nem is esik meg vele gyakran ilyesmi. Hiszen összességében nagyon is szerencsésnek vallhatja magát: akadtak az életében csodálatos pillanatok... na persze mélypontok is bőven – de hát kinek nem? Ő viszont felettebb jó egészségnek örvend, akárcsak az édesanyja, és most már az öccsét is biztonságban tudhatja... Természetesen voltak gondok! De valójában semmi nem romlott el úgy igazán...

Ez tehát most inkább kivételesen nagy pech volt! Lehet, hogy rossz előjel – ami arra utal, hogy a dolgok a jövőben bizony elromlanak, hogy még egyéb általános érvényű tapasztalásokból is kimaradhat. Mondjuk, soha nem megy férjhez, vagy soha nem élheti át a szülés boldogságát, már ha az boldogság! Talán az, de lehet, hogy nem. E tekintetben nem egyeznek a vélemények. Csak nehogy annak legyen az előjele, hogy úgy általában kimaradnak az életéből a szükséges tapasztalatok!... Soha nem látja Carcassonne-t, ahogy a franciák mondják. Talán soha nem látja a Földközi-tengert.

Az ember nem is igazán ember, ha nem látta a Földközi-tengert: Tibullus, az anthologisták, sőt Sappho tengerét... Mely oly kék: hihetetlenül kék!

Az emberek most már újra utazhatnak. Ez tényleg hihetetlen! Hihetetlen! Hihetetlen! Pedig valóban utazhatnak. Akár a jövő héten! Az ember csak hív egy taxit! Elviteti magát a Charing Crossra! Szól egy hordárnak! Egy ép és egészséges hordárnak!... Szárnyak, egy galamb szárnyai: aztán elrepülnek, elrepülnek, és gránátalmát ennék egy végtelen nagy fürdőkád mellett, mely oly kék, akárcsak a mosóporreklámokban. Hihetetlen, mégis igaz: az ember megteheti.

Mintha csak újra tizennyolc éves lenne. Londoni hölgy! Azon erős, fémes csengésű londoni hangján, amellyel a szüfrazsettfelvonulásokon a provokátorokat hurrogtatta le, még mielőtt ez az... ez az egész... beleüvöltött a telefonba:

– Ide hallgasson, akárki is legyen maga! Szerintem épp most ért véget. Ott, ahol maga lakik, ágyúdörgéssel vagy szirénával jelentették be? – Ezt háromszor is megismételte, és teljesen mindegy volt neki, hogy a vonal másik végén Lady Blastus vagy Lady Blastakárki van. Eltökélte már, hogy itt hagyja ezt az iskolát, és gránátalmát fog eszegetni ama szikla árnyékában, ahol Pénelopé, Odüsszeusz felesége mosta a szennyesét. Körülötte pedig a végtelen kék víz! Vajon arrafelé a tenger színe miatt a fehérenemű is kékes árnyalatban játszik? Igen, megtehetné! Megtehetné! Megtehetné! Az édesanyjával és az öccsével elmehetne oda, ahol... Ó, igen, újkrumplit ehetnének! Decemberben, a kék tenger partján... „*Milyen dalokat daloltak a szirének, és vajon...*”

Ez volt az utolsó. Nem mutat többé tiszteletet semmilyen lady irányában. Soha többé. Eleddig rákényszeríthették, pedig ő is anyagilag független fiatal nő volt, hogy ne ártson az iskolának és Miss Wanostrochnak meg az igazgatóság hölgyeinek. Mostantól viszont... soha, soha többé nem fog tiszteletet mutatni senki iránt! Fordult a kocka: nagyot fordult a világ kereke! Nincs többé tisztelet!

És miként arra számíthatott is volna, mindjárt megkapta a magáét – a pimaszságáért.

A sziszegő, megkeseredett hang pontosan azt a címet említette, amelyet ő nem akart hallani:

– Lincoln’s Inn!

Úgy hangzott, mint egy halálos bűn... Mint maga az ördög! Fájdalmat érzett.

– Onnan beszélek... – folytatta a kegyetlen hang.

– Remek – mondta Valentine. – Feltételezem, hogy magát ugyanúgy zavarja a hangos üdvrivalgás, mint engem. Egyszerűen nem hallom, hogy mit akar. De nem is érdekel. Ünnepeljen mindenki!

Igen, pontosan így is érzett. Talán nem kellett volna.

– Ugye, emlékszik Carlyle-ra... – folytatta a hang.

Pontosan ez volt az, amit nem akart hallani. A készüléket erősen a füléhez szorította. Körülnézett az aulában, amelyet úgy rendeztek be, hogy akár ezer diáklány is helyet foglalhasson, amikor az igazgatónő beszél hozzájuk. Ezek a beszédek amúgy tökéletesen tükrözték az intézmény mentalitását. Olyan nyomasztó volt!... A magas, csupasz falak és a gótikus ablakok miatt, amelyek a fenyővel burkolt mennyezetig értek, az egész leginkább egy anglikán kápolnára emlékeztetett. *Nyomasztó.* Igen, ennek a helynek a lényege ebben az egy szóban ölt testet. Pontosan az a hely, ahol a mai napon nem tartózkodhat az ember... Az utcára kellene vonulni, és jól megcsapkodni a rendőrök sisakját. Igen, ez London: London így fejezi ki magát. Csak egy kicsit elnászpángolni a rendőröket... hiszen oly merevek, és annyira kínosan érinti őket, amikor az ember ily módon fejezi ki az irántuk érzett vonzalmát, miközben az ujjongó tömegben dülöngélve, a fejek felett olybá tűnnek, akár a gatzengerből kiemelkedő nyárfák!

És ő ehelyett itt áll, és valaki éppen Thomas Carlyle emészési zavaraira emlékezteti!

– Ó! – szólt bele a telefonba. – Edith Ethel, te vagy az? – Mármint Edith Ethel Duchemin, mostani nevén természet-

tesen Lady Macmaster! Csak ő még nem szokta meg, hogy Lady Valakiként gondoljon rá.

Az utolsó idők jelei. Milyen régóta tudja már, hogy közte és Edith Ethel között mindennek vége! Természetesen neki esze ágában sem volt a nemesi rendbe felemelkedett nőszemély felé közeledni, aki bosszúvágyón mindent elítélt... mondhatni, sötét árnyékban, sötét gondolatokkal... mindent, ami az ő, Edith Etel számára nem bizonyult azonnal hasznosnak!

És a vézna testén azokkal a finom ruhákkal, minden alkalomra volt egy sor megfelelő idézete. Rossettitől, ha a szerelemről volt szó, Browningtól, ha az optimizmusról – ez kevésbé volt gyakori. Walter Savage Landor szavaival pedig ügyesen demonstrálta jártasságát a kevésbé ismert próza terén. És persze az elmaradhatatlan Carlyle-idézet, az általános jókedv lelohasztására: újévkor, istentiszteletek alkalmával, győzelmi ünnepeken, születésnapokon... most is ez az idézet hangzott el a telefonban: „...És akkor eszembe ötlött, hogy a megváltójuk születésnapja van!”

Milyen jól ismerte ezt már Valentine: hányszor és hányszor idézte e sort Edith Ethel, undorító önteltséggel a hangjában, a chelsea-i bölcs naplójából, aki a nagy kaszárnya közelében lakott.

Ma – hangzott az idézet – arra lettem figyelmes, hogy a sarki kocsmá előtt a katonák a megszokottnál is részegebbek. És akkor eszembe ötlött, hogy a megváltójuk születésnapja van!

Valóban, mily előkelő távolságtartás a chelsea-i bölcstől: addig eszébe sem jutott, hogy karácsony napja van! Igen, Edith Ethel is ezt próbálta demonstrálni, az előkelőségét. Azt akarta elhíttetni vele, hogy neki, Lady Macmasternek csak ő, Valentine Wannop hívta fel a figyelmét arra, hogy ez a nap amolyan népünnepélyféle, egész eddig ez el sem jutott a tudatáig. Valóban, egyáltalán nem volt tudatában. Hiszen ő a világtól oly elvonultan él, Sir Vincent – a kritikus – oldalán, és mindketten fennköltebb témákon gondolkoznak, nem figyelnek az ágyúlövésekre; amúgy pedig időközben a nemesi

címmel rendelkező barátaik első köteteiből jelentős gyűjteményre tettek szert, illetve a legismertebb személyiségekhez van bejárásuk.

Másrészt viszont Valentine egész tisztán emlékezett arra, hogy valaha ennek a komor-titokzatos asszonynak, Edith Ethel Ducheminnak a lábainál ült – hová is tűnt mindez? –, és osztozott vele hitvesi életének mártíromságában, valamint ámulva csodálta a bútorok terén mutatott, tiszteletre méltó ízlését, a tágas szobáit és a szellemi házasságtöréseit. Ezért jóindulatúan így szólt a készülékbe.

– Ó, Edith Ethel, te semmit sem változtál! De mit tehetek érted?

Ez a jóindulatú kegyesség a hangjában legalább annyira meglepte, mint az a könnyedség, amellyel a szavak elhagyták a száját. Ekkor vette csak észre, hogy a lárma alábbhagyott, csend borult reá: az üdvivalgás távolodott. Mintha mindenki egy gyűlésre igyekezett volna, valahol messze. A lányok hangját sem hallotta már az udvarról: az igazgatónő bizonyára elengedte őket. Érthető, hiszen a helyiek egy idő után már nemcsak a kis mellékutcákban akarnak petárdákat hajigálni... Egyedül maradt, az elképesztően valószínűtlen fogságában!

Lady Macmaster kereste meg őt, ő pedig, Valentine Wannop, lekezelően beszélt Lady Macmasterrel! Miért? Mit akarnak tőle Lady Macmaster? Az képtelenség – na persze annyira azért mégsem képtelenség –, hogy meg akarná csalni Macmastert, és most Valentine Wannopra lenne szüksége, hogy valaki eljátssza az ártatlant, a szűziet, a jól nevelt lánykát. Vagy éppenséggel hogy alibit biztosítson neki. Akárhogy is szépítjük, a „buta liba” lenne a megfelelő kifejezés... Kétségtelen, hogy Macmaster tipikusan az a férfi, akit minden Lady Macmaster szívesen megcsalna – egyszerűen nem is tehetne másképp. Egy töpörödött, erőtlen, vinnyogó kis mitugrász, fekete szakállal. A kritikusok mintapéldánya! Szinte biztos, hogy a kritikusokat egytől egyig megcsalja a feleségük. Hiányzik belőlük az alkotó tehetség. Hogy is hívják az ilye-

neket? Van erre egy szó, amit viszont fiatal hölgyek nem ejthetnek ki a szájukon!

Akár valami londoni bakfis, hagyta, hogy a gondolatai elkalandozzanak. Képtelen volt megálljt parancsolni nekik. Ő ezzel tisztelgett e NAP előtt! Mivel átmenetileg nem állt módjában rendőrök sisakját csapkodni, maradt a mentális pimaszság az előkelő autoritásokkal szemben – amilyen például Sir Vincent Macmaster volt, őfelsége statisztikai hivatalának első titkára, a Walter Savage Landorról szóló, valamint további huszonnégy monográfia szerzője a Nagy Untatók Sorozatból... Micsoda könyvek! Továbbá tiszteletlenül és lekezelően viselkedett Lady Macmasterrel, számtalan skót író műzsjával! Nincs többé tisztelet! Lehet, hogy ez annak a katalizmának a tartós következménye, amelyet az egész világ átélt? Az *egykori* katalizmáé? Hiszen hál' istennek tíz perce már múlt időben lehet beszélni róla!

Valóban csaknem belevihogott a készülékbe, amelyből most Lady Macmaster sürgető-hízalgő hangja sejtetni vélte, tisztában van vele, hogy Valentine nem igazán figyel rá:

– Valentine! Valentine! Valentine!

– Igen, hallgatlak! – vetette oda Valentine félvállról.

Ami persze nem volt igaz. Valójában azon tűnődött, hogy talán mégiscsak volt valami a ma reggel az igazgatónő szobájában tartott ünnepélyes tanári értekezleten elhangzottakban. A tanárnők ugyanis, élükön az igazgatónővel, kétségkívül attól rettegetek, hogy rögtön összedől a világ, ha az igazgatónők, a tanárnők, a tanárok, a lelkészek – akik semmibe vették az embert! – nem kapják meg többé a kellő tiszteletet, mert az ágyúlövések hallatán rögtön világraszóló orgia veszi kezdetét! Micsoda borzalom! Belegondolni is szörnyű: lányok, akik nem ülnek némán a kápolnában, míg az igazgatónő intésekkel teletűzdelt beszédét intézi hozzájuk...

Épp tegnap délután tartott ebben az aulában egy beszédet, amelyben használta a „nagy múltú magániskola hírneve” fordulatot, és amelyben ő, a szőke, sovány, csontos könyökű hölgy, akinek nyomokban még ott csillogott a napfény

a hajában, komoly arccal intette a lányokat, hogy az előző napi örömmegnyilvánulásokat mellőzni szíveskedjenek. Egy nappal korábban ugyanis téves riasztás történt, és az egész iskola – mily borzalom! – együtt skandalta:

*Akasszátok fel Vilmos császárt egy almafára,
S kileheli lelkét az ötórai teára!*

Amikor az igazgatónő a mai beszédét tartotta, biztosra vette, hogy fegyelmezett tanulók állnak előtte, akik kissé ostobának érzik magukat, miután kiderült, hogy az előző napi hírek minden alapot nélkülöztek. Következésképpen elmagyarázta a lányoknak, milyen örömet is illene érezniük: amolyan visszafogott örömet, amely éppen megfelelő arra, hogy szép csendben hazaengedhesse őket. A vérontás véget ér: mi ez, ha nem ok az otthoni ünneplésre – mintha ez lenne a házi feladat. Diadalittas érzéseknek viszont nincs helyük. Hiszen az a tény, hogy véget ér az öldöklés, már önmagában is kizárja a diadal érzését...

Valentine meglepődve vette észre, hogy azon tűnődik, vajon mikor megengedett egyáltalán, hogy az ember diadalt érezzen... Mert akkor nem, ugye, ha az embert legyőzik, és akkor sem, ha ő győzedelmeskedik! De hát akkor mikor? Az igazgatónő a lányoknak mint leendő angol anyáknak – sőt az újraegyesített Európa leendő anyáinak – hosszasan magyarázta, hogy az ő dolguk megtanulni a leckét, elkészíteni a házi feladatot, nem pedig az, hogy a legyőzöttek karikatúráival masírozzanak az utcán. Feladatuknak nevezte továbbá, hogy ama női kultúra fényével – amely hála az égnek itt soha nem merülhetett a feledés homályába –, az ismét magához térő kontinenst megvilágítsák... Mintha az ember most, hogy a tengeralattjáróktól és a légitámadásoktól már nem kell tartani, egyszerűen csak felkapcsolhatná a villanyt!

És Valentine eltűnődött, hogy egy lázadó pillanatig miért vágyott olyannyira a diadal érzésére... és miért kívánta, hogy bárki is érezze a diadalt. Mert bizony így voltak ezzel mind-

nyájan, oly nagyon kívánták ezt az érzést. Hát legalább egy pillanatig nem lehetett volna meghagyni nekik? Csak egyetlen ünnepnap erejéig! Még ha nem is volt igaz! Vagy ha vulgáris volt is! Valaki egyszer azt mondta, hogy egy csepp emberség többet ér, mint egy egész erdőnyi tilalomfa!

De ott, azon a reggelen, Valentine rádöbbsent, hogy az a másik hangnem, az volt az, amelytől olyannyira rettegetek. E félelem pedig nagyon is pontos körvonalat kapott. Mert ha itt, ezen a ponton, ahol a történelem vászna felfeslett, az iskola – a világ, Európa eljövendő anyáinak serege – elszabadul, akkor vajon sikerülhet-e még valaha uralkodni felettük? Ettől rettegett a kormány – és ettől rettegett a világ minden kormánya. Ettől jobban féltek, mint bármi mástól a világon. Mert könnyen meglehet, hogy akkor végleg elvesz a tisztelet! Nem fogják tisztelni sem a nemeseket, sem a szent hagyományokat!

És amíg e búbanatos, alultáplált hölgyek aggodalmait hallgatta, Valentine Wannop eltöprengett.

„Nincs többé tisztelet... Nem tiszteljük az egyenlítőt, a metrikus rendszert. Sir Walter Scottot! Vagy George Washington! Vagy Abraham Lincolnt! Vagy éppenséggel a hetedik parancsolatot!”

Egészen belevörösödött, amint elképzelte, hogy a szőke, bátortalan Miss Wanostrocht a maga csontos könyökével – az igazgatónő! – megadja magát egy csábító férfiú ékes beszédének!... Pontosan innen fújt a szél! Igen, most valóban ez volt a tét: valakinek kézbe kell vennie a gyepelőt – a lányok, a köznép... egyszerűen az emberek gyepelőjét! –, mert ha most elkanászodnak, ki tudja, hogy ez a hatalmas embertömeg, akár az óceán hulláma, hová sodorja majd el. Csak a jó ég tudhatta! Ebből bármi kiszülhet – hogy nemesi családok kereskedni kezdenek, és az előkelőségek jövedelmező üzleti vállalkozásba fognak! Micsoda elképesztő gondolatok!

Valentine titokban el is mosolyodott örömeiben, amikor rádöbbsent, hogy az értekezlet valójában ama döntést volt hivatott meghozni, hogy ma délelőtt a lányokat az iskola-

udvaron kell tartani – még hozzá testnevelés címszó alatt. Amúgy ő soha nem nehezményezte különösebben, hogy ebben az intézményben az ápolatlan hajú humán tanerő lekezelően viselkedik vele szemben. Jóllehet kiváló klasszikus műveltségének köszönhetően természetesen tisztában volt vele, hogy az iskolában a tantestület egyértelműen a humán tantárgyakat tartja fontosabbnak. Ő csak amolyan másodrangú tag volt – mert művelt édesapja nagy hangsúlyt fektetett fizikumának fejlesztésére is. Már jó ideje dolgozott itt – a háború évei alatt is itt „szolgált” –, de mindig tudta, hol a helye, és soha, egyetlenegyszer sem emelte fel hangját az igazgatónő által szervezett értekezleteken. A világ tehát valóban a feje tetejére állt – már most! –, amikor Miss Wanostrocht a két halvány rózsaszín szegfűvel díszített íróasztala mögül reménykedve így szólt:

– Az lenne a terv, Miss Wannop, hogy maga, ha lehet így mondani, amennyire lehetséges, szóval... próbálja őket amolyan vigyázállásfélében tartani, amíg a külső zajok a... szóval a... tudja, mit, kihirdetik. Érti. Úgy képzelnék, hogy utána lenne egy háromszoros hurrá, és ezután a lányok szép rendben visszavonulnának a tantermekbe...

Valentine egyáltalán nem volt biztos benne, hogy ezt képes lenne végigcsinálni. Gyakorlatilag lehetetlen hatszáz felsorakoztatott lányt szemmel tartani. Ennek ellenére hajlandó lett volna megpróbálni. És részben elfogadta, hogy nem éppen... mondjuk úgy: célszerű hatszáz, az izgalomtól megbolondult iskolás lányt kiengedni az utcára, amely már amúgy is tele van emberekkel, akik kétségtelenül szintén önkívületben vannak az izgatottságtól. Valóban jobb, ha az iskola területén tartják őket, ha egy mód van rá. Ezért hát meg is próbálta. Sőt még tetszett is neki a gondolat. Jó formában érezte magát: kirobbanóan jó formában! A negyed mérföldet akár... akármilyen gyorsan képes lenne lefutni! És bármelyik nagydarab, elhízott zsidó vagy akár angolszász leányzónak le tudna keverni egyet, aki nem hajlandó nyugton maradni. És ez bizony jóval több annál, mint amit az igazgatónő vagy

bármelyik másik aggódó és alultáplált tanárnő képes lenne véghezvinni. És igen, jó érzéssel töltötte el, hogy ezt ők is elismerték. Ugyanakkor elég nagyvonalú volt ahhoz, hogy belássa, a világnak mégsem kell a feje tetejére állnia, legalábbis addig biztosan nem, amíg az ágyúlövések el nem dördülnek, ezért így szólt:

– Természetesen meg fogom próbálni. De azért az nagy segítség lenne, ha az igazgatónő, vagyis ön, Miss Wanostrocht, továbbá még egy-két tanárnő szintén megjelenne az udvaron. Persze csak időnként; nem úgy gondolom, hogy az egész tanári karnak jelen kell lennie egész délelőtt...

Ez nagyjából két és fél órával ezelőtt történt, még mielőtt megváltozott volna a világ, ugyanis az értekezletet reggel fél kilenckor tartották. Most, miután a lányokat időközben szinte megállás nélkül, már-már a végkimerülésig megmozgatta – most egy kétségkívül előkelő személlyel szemben lekezelő hangot ütött meg. Mert ugyan kit kellene tisztelni, ha nem egy olyan minisztériumi osztályvezető feleségét, aki nemesi címmel és vidéki birtokkal rendelkezik, és a legfelsőbb körök bejáratosak az általa csütörtök délutánonként rendezett összejövetelekre?

Nem különösebben figyelt a telefonra, mivel Edith Ethel éppen Sir Vincent egészségi állapotáról beszélt: szegény ember annyira agyondolgozza magát a statisztikákkal, hogy lassan már idegösszeomlást kap. És akkor még ott vannak az anyagi gondok. Az a rengeteg adó, e miatt az egész borzalom miatt...

Valentine közben azon tűnődött, vajon miért – úgy mégis, miért? – kérte Miss Wanostrocht, aki azért nagyjából ismerte Edith Ethel történetét, éppen őt arra, hogy ezt a zagyvaságot végighallgassa. Miss Wanostrocht bizonyára tisztában volt a részletekkel: nyilvánvaló, hogy Edith Ethel elég hosszan beszélt vele ahhoz, hogy képet alkothasson róla. Tehát biztos, hogy valami fontos dolgról van szó. Sőt sürgős is lehet az ügy, hiszen Miss Wanostrocht számára az iskolai fegyelem fenntartása már-már szent dolognak számított, amely szinte

döntő fontosságú az iskola, valamint Európa anyáinak történetében.

De vajon kinek lehetett olyan fontos Lady Macmaster közlendője, hogy ilyen élet-halál kérdés legyen belőle? Talán éppen neki, Valentine Wannopnak? Nem, az képtelenség: az iskolán kívül nem volt semmi, ami bármilyen módon is érinthetné az ő életét, hiszen az édesanyja biztonságban van a házukban, az öccse pedig szintén biztonságban van egy aknáshajón, amely a pembroke-i kikötőben állomásozik...

Akkor pedig... talán magának Lady Macmasternek olyan fontos a dolog? De miképp lehetséges ez? Ugyan mit tehet ő Lady Macmasterért? Talán Sir Vincentet kell megtanítani néhány gimnasztikai gyakorlatra, hogy elkerülje az idegösszeomlást, és ismét olyan makkegészséges legyen, hogy képessé váljék törleszteni a vidéki birtokot terhelő jelzálogkölcönt, amely, miként azt ő maga is el tudta képzelni, a háború miatt (melyet soha nem lett volna szabad megvívni) borzalmasan megemelt adók okán súlyos teherként nehezedett rá?

Vagy mégiscsak túl abszurd a gondolat, hogy őt erre szeretnék igénybe venni? Abszurd bizony... Hiszen itt van ő, egészséges, erőtől duzzadó, életvidám, étellel teli – aki arra is képes, hogy a nagydarab Leah Heldenstammnak a rend kedvéért lekeverjen egy nyaklevest, vagy akár a világban érzékelhető nagy bolondozást elősegítendő kedvesen harcképtelenné tegye az egész rendőrséget is. Itt, egy anglikán kólostorszerűségben. Mintha apáca lenne! Tisztára, mint egy apáca! A világmindenség válaszáján!

Alig hallhatóan füttyentett egyet.

„Jupiterre! – gondolta higgadtan. – Remélhetőleg ebből nem az következik, hogy az újonnan felépülő világban életem hátralevő részét majd apácaként kell leélnem!”

Egy röpke pillanatig komolyan elkezdte mérlegelni a helyzetet – úgy általánosságban az egész életét. Annyi bizonyos, hogy eleddig az élete tagadhatatlanul hasonlított egy apácához. Huszonhárom éves, lassan inkább huszonnégy, makkegészséges és teljesen érintetlen. Tornacipőben valamivel több,

mint százhatvan centi magas. És eddig még senki nem akarta feleségül venni. Biztosan azért, mert ilyen érintetlen és bátor. Senki meg sem próbálta elcsábítani. Egész biztosan azért, mert olyan tiszta lelkű. Nyilvánvaló, hogy azokat a rekedt hangú urakat, akik lópata méretű őrmesterbajuszt hordtak, nem kecsegtette – hogy is mondta az a fickó? – „mellbevágóan vonzó kilátásokkal”! Hát nem is fogja. Lehet, hogy éppen ezért soha nem is megy férjhez. És soha senki nem csábítja el!

Akár egy apáca! Egész életében egy telefon mellett fog állni és várni, egy üres aulában, míg a világ odakint visítók az iskolaudvaron. Sőt lehet, hogy már nem is ott visítók! Hanem már a Piccadillyn halad!

De ott egye meg a fene, ő igenis szórakozni akar! Még-hozzá most!

Évek óta – igen, mint egy apáca! – mással sem foglalkozik, csak ezeknek az orrhangú, anglikán – valójában szabad-egyházas vagy oly kevésbé anglikán, hogy az már elhanyagolható – lányoknak, a nagy múltú leányiskola büszkeségeinek a tüdejével és végtagjaival. Lehetetlen, de nem visszataszító londoni lánykák légzési problémáira kellett figyelnie, amikor a tornagyakorlatokat végezték... Nem szabad ugyanabban a ritmusban lélegeznetek, mint ahogy mozogtok. Nem. Nem. Nem!... Ne az első mozdulatnál legyen a kilégzés, a másodiknál pedig a belégzés! Lélegezzetek természetesen! Nézzetek ide!... Igen, ő tökéletesen vette a levegőt!

És ez ment évekig! Egy átkozott németbarát hozzájárulása a háborúhoz. Vagy egy pacifistáé. Igen, az is volt évekig. Nem akart az lenni, ugyanis ez a hozzáállás a felsőbbrendű emberek sajátja volt, ő viszont nem akart a felsőbbrendűek közé tartozni... ellentétben Edith Ethellel.

De most! Hát nem nyilvánvaló? Tiszta szívből nyújthatott kezét bármely Tomnak, Dicknek vagy Harrynek. És kívánhattott sok szerencsét nekik! Tiszta szívből! Hogy legyen szerencsés ő is, és az is, amihez kezd az életével. Visszatért a nyájhoz, igen, visszatért a nemzethez. Most már kinyithatja a száját! Minden további nélkül hallathatja azokat a finom

kis londoni kiáltásokat! Ez veleszületett joga. Szabad lehet, független!

Még az ő kedves, áldott, sokat dicsért, szétszórt, híres édesanyjának is lett időközben egy búskomor titkárnöje, így neki, Valentine Wannopnak nem kellett már éjszakákon át fennmaradnia és gépelnie, miután egész nap az iskolaudvaron gyakoroltatta a helyes légzést a lányokkal... És Jupiterre, az öccse és az édesanyja nyugodtan viselhetnének valamilyen slampos fekete-mályvaszínű ruhát, a titkárnök is feketében lehetne, mályva nélkül, ő, Valentine pedig végre kibújhatna a cserkészgyenruhájából, és – ó, igen! – fehér muszlint vagy Harris tweedzakót hordhatna, és igazi londoni hölgyhöz méltón az ételekről beszélgethetne Amalfi mandulafenyői alatt...

A Földközi-tenger partján... És akkor senki nem mondhatná, hogy még soha nem látta Pénelopé, a Gracchusok, Delia, Lesbia, Nauszikaá és Szapphó tengerét... *Saepe te in somnis vidi!*¹

– Te jó... isten! – mondta.

Kiejtése egy cseppet sem emlékeztetett a londoni külváros nyelvezetére, sokkal inkább egy olyan konzervatív angol úriemberére, aki épp egy kimondhatatlan ajánlattal szembesül. Márpedig ez valóban kimondhatatlan ajánlat volt. A hang a telefonban ugyanis, már-már meghunyászkodva, a Macmasterház anyagi helyzetének szűnni nem akaró részletezése után, így hatolt bele Valentine elkalandozó figyelmébe:

– Nos tehát, arra gondoltam, kedves Val, hogy a régi szép idők emlékére... egyszóval ha esetleg segíthetnék, hogy újra egymásra találjatok... Mert azt hiszem, nem leveleztetek... Te pedig, mintegy ellentételezésképpen... Te is el tudod képzelni, hogy jelenleg az összeg valóban letaglózó lenne...

1. Gyakran láttalak álomban! (latin)